

Віктор Мазярчук

04.08.2014

Україна узаконює механізм застосування санкцій щодо агресора/Росії

Верховна Рада України 11.08.2014 прийняла за основу проект Закону України «Про санкції» який розроблений Урядом. Метою даного законопроекту є захист національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, її економічної самостійності, а також запобігання порушенню чи відновленню порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави. Очікується, що найближчим часом Верховною Радою України буде проголосований даний Закон в другому читанні та в цілому і Президент підпише його.

Відповідно до пропозицій Уряду **санкції в можуть застосовуватися до:**

1. іноземної держави;
2. іноземної юридичної чи фізичної особи;
3. громадян України, юридичних осіб, створених за законодавством України;
4. інших суб'єктів.

Окрім цього, необхідно відзначити, що застосування санкцій не виключає застосування інших механізмів які будуть комплексно доповнювати запропонований механізм захисту України.

До цього, на законодавчому рівні в Україні не було визначено комплексного механізму застосування санкцій. На практиці, санкції застосовувалися щодо окремих іноземних підприємств на підставі рішень контролюючих органів в рамках їх повноважень. Так наприклад, під час торговельної війни між Україною та Росією, після численних обмежень з боку Росії, у квітні 2014 Державна споживча інспекція України заборонила продаж 18 товарів (шоколадної, рибної та сирної продукції) виробництва 7 російських підприємств. Причина заборона – не відповідність законодавству¹, а саме - маркуванню продукції.

Підстави застосування санкцій:

1. дії іноземної держави, іноземної юридичної чи фізичної особи, інших суб'єктів, які створюють загрози національним інтересам, безпеці, суверенітету і територіальній цілісності, її економічній самостійності, порушують права і свободи людини, інтереси суспільства та держави, призводять до окупації території, експропріації чи обмеження права власності, завдання майнових втрат, створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод;
2. резолюції Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки ООН;
3. рішення та регламенти Ради ЄС;
4. факти порушень Загальної декларації прав людини, Статуту ООН.

¹ статті 38 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», статтям 15, 19 Закону України «Про захист прав споживачів» та положенням Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 28.10.2010 № 487, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 лютого 2011 р. за № 183/18921.

Урядом пропонується **запровадити 28 видів санкцій**, які можна розділити на 5 категорій:

I) Обмеження пов'язані з діяльністю на території України:

- 1) блокування активів;
- 2) зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань;
- 3) обмеження торговельних операцій;
- 4) заборона участі у приватизації, оренді державного майна;
- 5) обмеження або припинення транзиту ресурсів, польотів та перевезень територією України;
- 6) анулювання або зупинення ліцензій та інших дозволів (в тому числі спеціальних дозволів на користування надрами);
- 7) заборона здійснення державних закупівель у юридичних осіб-резидентів іноземної держави;
- 8) запровадження додаткових заходів у сфері екологічного, санітарного, фітосанітарного та ветеринарного контролю;
- 9) заборона передання технологій, прав на об'єкти права інтелектуальної власності;
- 10) заборона або обмеження входу морських суден до територіальних вод або портів України та повітряних суден до повітряного простору України, або здійснення посадки на території України;

II) Обмеження пов'язані з діяльністю банківської системи:

- 11) запобігання виведенню капіталів за межі України;
- 12) заборона видачі дозволів, ліцензій Національного банку на здійснення інвестицій в іноземну державу, розміщення валютних цінностей на рахунках і вкладах за кордоном;
- 13) припинення видачі дозволів, ліцензій на ввезення в Україну з іноземної держави чи вивезення з України валютних цінностей та обмеження видачі готівки за платіжними картками, емітованими резидентами іноземної держави;
- 14) заборона здійснення Національним банком реєстрації учасника міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент іноземної держави;
- 15) заборона збільшення розміру статутного капіталу господарських товариств, підприємств, банків, у яких представник іноземної держави володіє більше 10% статутного капіталу або має вплив на управління юридичною особою чи її діяльність;

III) Обмеження пов'язані з міжнародною діяльністю:

- 16) припинення дії міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- 17) припинення дії торговельних угод, спільних проектів та промислових програм у певних сферах, зокрема, у сфері безпеки та оборони;
- 18) відмова у наданні і скасування віз резидентам іноземних держав, застосування інших заборон в'їзду на територію України;
- 19) анулювання офіційних візитів, засідань, переговорів із питань укладання договорів чи угод;
- 20) позбавлення державних нагород України, інших форм відзначення;

IV) Інші обмеження:

- 21) припинення культурних обмінів, наукового співробітництва, освітніх та спортивних контактів, розважальних програм з іноземними державами та іноземними юридичними особами;
- 22) заборона діяльності партій, рухів та інших громадських об'єднань та фондів;
- 23) інші санкції, що відповідають принципам їх застосування, встановленим цим Законом.

Пропозиції щодо застосування, а також скасування та внесення змін до санкцій вносяться до Ради національної безпеки та оборони України:

- 1) Верховною Радою України;
- 2) Президентом України;
- 3) Кабінетом Міністрів України;
- 4) Національним банком України;
- 5) Службою безпеки України.

Радою національної безпеки та оборони України приймає відповідне рішення, яке відповідно до українського законодавства вводиться в дію указом Президента України. Дане рішення є обов'язковим до виконання. В рішення зазначається термін застосування санкцій (окрім випадків коли застосування санкцій призводить до припинення окремих прав та є постійним).

На думку Уряду прийняття даного Закону забезпечить створення механізму невідкладного та ефективного реагування на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України, включаючи ворожі дії, збройний напад інших держав чи недержавних утворень, завдання шкоди життю та здоров'ю населення, захоплення заручників, експропріацію власності на території України, завдання майнових втрат та створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод.

Очікується, що прийняття даного проекту Закону в цілому відбудеться у вересні-жовтні 2014 року новим парламентом України, про що свідчать очікування експертів та публічні заяви Прем'єр-міністра України А.Яценюка в програмі «Відновлення України: план дій».

Урядом було внесено до проекту Закону пропозиції пов'язанні з обмеженням діяльністю ЗМІ:

- 1) обмеження або припинення надання послуг поштового зв'язку;
- 2) заборона або обмеження ретрансляції теле- та радіоканалів;
- 3) заборона користування радіочастотним ресурсом України;
- 4) обмеження або припинення діяльності ЗМІ (в тому числі, в мережі Інтернет);
- 5) обмеження або заборона виробництва або розповсюдження друкованої продукції та інших інформаційних матеріалів;
- 6) обмеження або припинення надання телекомунікаційних послуг і використання телекомунікаційних мереж загального користування.

Проте, під тиском міжнародних правозахисних організацій та представників ЗМІ Уряд вніс зміни до проекту Закону та виключив їх.

For more detailed information, please contact:

Victor Maziarchuk, victor.maziarchuk@odfoundation.eu

The Open Dialog Foundation